

Ulønnet foreldrepermisjon

Julius Okkenhaug

kandidat til vervet som visepresident for lønns- og arbeidsmarkedspolitik

Heidi Roald

Spesialrådgivere i Psykologforeningens forhandlingsavdeling

Jeg er for tiden i foreldrepermisjon og vurderer å forlenge tiden hjemme med barnet mitt ut over foreldrepermisjonstiden. Har jeg rett til en slik permisjon? Vil en slik ulønnet permisjon gjøre at jeg mister rettigheter jeg ellers ville hatt?

Nybakt far

Når du er i en lønnet foreldrepermisjon, regnes du som yrkesaktiv, men med fritak fra arbeidsplikten. Derfor skal personer i betalt foreldrepermisjon ha tilsvarende lønnsutvikling som om de var i jobb. Blir du syk mot slutten av den betalte foreldrepermisjonen, vil du ha rett til sykepenger tilsvarende som om du ble syk den første dagen du skulle vært i jobb. Jobber du innenfor SPEKTER (helseforetakene), KS, Stat og Virke, får du full sykelønnsutbetaling fra første dag etter foreldrepermisjonen. Jobber du andre steder, er sykepengegrunnlaget ofte begrenset til 6 ganger grunnbeløpet i folketrygden.

Etter at foreldrepermisjonen med foreldrepenger er ferdig, har hver av foreldrene rett til permisjon inntil 12 måneder for hver fødsel (§ 12–5 i arbeidsmiljøloven), så lenge barnet er under 3 år. Denne må tas ut umiddelbart etter den betalte foreldrepermisjonen. Er du alene med barnet, kan du ta begge årene selv. Dette er en permisjon uten lønn. Det betyr at du ikke har krav på å være med i lønnsoppgjørene og ha vanlig lønnsutvikling i denne perioden. Du opptjener heller ikke pensjon eller feriepenger. Blir du syk i denne perioden, har du ikke inntekt og har heller ikke rett til sykepenger. Men hva med om du fortsatt er syk når den ulønnede foreldrepermisjonen er over og du skulle vært tilbake i jobb?

I slike tilfeller har du visse rettigheter, men det er noen viktige forutsetninger du må sørge for å ha på plass. Det viktigste er at du har en skriftlig avtale med arbeidsgiveren for når du skal gjenoppta arbeidet etter den ulønnede permisjonen. I folketrygdloven § 8–47 heter det at ulønnet foreldrepermisjon er å regne som inntektsgivende arbeid når det gjelder opptjening av rett til sykepenger. I slike tilfeller må det søkes til NAV om sykepenger. NAV skal så vurdere om vilkårene i denne paragrafen er oppfylt. I søknaden må du dokumentere når arbeidet skulle vært gjenopptatt og hvilken inntekt du skulle hatt.

Arbeidsretten (ARD 2011–11) har stadfestet at man ikke fysisk må ha gjenopptatt arbeidet for å ha disse rettighetene, det er nok at man har en tydelig avtale med arbeidsgiveren om når arbeidet skulle vært gjenopptatt.

I sykemeldingsperioder etter ulønnet foreldrepermisjon utbetaler NAV i utgangspunktet kun 65 % av sykepengegrunnlaget fra 15. dag etter sykemeldingstidspunktet. Akademikerne har imidlertid tariffavtaler som sikrer full utbetaling av lønn fra første dag av sykemeldingsperioden. Dette gjelder både i SPEKTER (helseforetakene), KS, Stat og Virke. Jobber du privat, må du ha egne forsikringer for å kunne få dette. Jobber du andre steder, kan du undersøke hvilke avtaler som gjelder der.

J.O.